ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បច្ចេកទេស
ដាំដំណាំខ្ទឹមបារាំង

រៀបចំដោយៈ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយ
នាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយៈ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

ឆ្នាំ២០១៨

សៀវភៅ

ស្តីពី

បច្ចេកទេសដាំដំណាំខ្ទឹមបារាំង

រៀបចំដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយ
នាយកដ្ឋានសាករប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

រក្សាសិទ្ធដោយ: នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

មាតិកា

ទំព័រ

I. សេចក្តីផ្តើម ១
II. ប្រភពដើម...១
១. សារៈប្រយោជន៍របស់ខ្ទឹមបារាំង..................................៣
១.១ សារៈប្រយោជន៍របស់ខ្ទឹមបារាំងចំពោះសុខភាព........៣
III. ស្ថានភាពបរិស្ថាន..៦
IV. បច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំខ្ទឹមបារាំង..............................៧
១. ការជ្រើសរើសពូជ...៧
២. ការជ្រើសរើសដី...៨
៣. រដូវកាលដាំដុះ..៩
៤. ការរៀបចំដី...៩
៤. ១ របៀបធ្វើថ្នាលបណ្តុះកូន.......................................១០
៤. ២ របៀបសាប ឬព្រោះគ្រាប់.......................................១០
៤. ៣ របៀបប្រើប្រាស់ជីលើដំណាំខ្ទឹមបារាំង.........................១១
៤. ៤ របៀបដាំដុះ...១៣
V. ការថែទាំ..១៥
១. ការស្រោចស្រព...១៦
២. ការជ្រុំជ្រួយដី និងកំចាត់ស្មៅ..១៧
VI. អំពីសត្វល្អិត និងជំងឺ..១៨
១. សត្វល្អិតចង្រៃ...១៨
២. ជំងឺ...២០
VII. ការប្រមូលផល...២២
VIII. ការថែរក្សាទុក...២២
១. បច្ចេកទេសនៃការប្រមូលផល...២៣
២. ការសំអាតក្រោយពេលប្រមូលផល...................................២៣
៣. ការជ្រើសរើសមើម...២៣
៤. ការសង់រោងសម្រាប់ស្តុកទុកមើម....................................២៤
៥. ការថែទាំនៅពេលស្តុកទុក...២៤

សមាសភាពចូលរួមចំណែកផលិតសៀវភៅ
ស្ដីពីដំណាំខ្ទឹមបារាំង

I. ទីប្រឹក្សាផ្ដល់យោបល់:

១. បណ្ឌិត **ហ៊ាន វណ្ណាហាន** អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

២. បណ្ឌិត **ម៉ៅ មិនា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

៣. លោក **ហូ ពុទ្ធា** នាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ

៤. លោក **គីម ដារ៉ា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

II. អ្នករៀបរៀង:

១. លោក **ផាន ទូច** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

III. អ្នកស្រាវជ្រាវ:

ក្រុមអ្នកបច្ចេកទេសពិសោធន៍ពូជបន្លែ ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍ពូជបន្លែក្បាលកោះ

IV. ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យ និងកែសម្រួល:

១. លោក **កេត សំអាត** នាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ

២. លោក **ផន ប្រុស** នាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ

៣. លោក **ជីម ចាន់ណា** នាយកដ្ឋានការពារដំណាំ អនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ

៤. លោក **ហុង ទ្រី** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

៥. លោក **ឈុន សុភ័ក្រ្ត** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

I. សេចក្តីផ្តើម

បច្ចុប្បន្នប្រជាកសិករនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពុំទាន់មានការដាំដុះដំណាំខ្ទឹមបារាំងជាលក្ខណៈទូលំទូលាយនៅឡើយទេ។ ខ្ទឹមបារាំងដែលយើងបរិភោគសព្វថ្ងៃភាគច្រើននាំចូលមកពីប្រទេសជិតខាង។ មូលហេតុដោយសារខ្ទឹមបារាំងពិបាកដាំជាងពពួកដំណាំខ្ទឹមទាំងអស់ លើសពីនេះទៀត ការដាំដុះរបស់ប្រជាកសិករច្រើនតែជួបប្រទះនូវបញ្ហា ជាច្រើនដូចជា ជំងឺ សត្វល្អិតបំផ្លាញ និងខ្វះខាតនូវបច្ចេកទេស ព្រមទាំងកត្តារួមផ្សំមួយចំនួនផ្សេងទៀត ។

ដើម្បីជាជំនួយ ដល់ប្រជាកសិករ ក្នុងការដាំដុះ ដំណាំខ្ទឹមបារាំងឱ្យទទួលបាន ជោគជ័យ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយនាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ និងនាយកដ្ឋានការពារដំណាំ អនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម បានរៀបចំចងក្រងកូនសៀវភៅបច្ចេកទេស ស្តីអំពីដំណាំខ្ទឹមបារាំងនេះឡើងដើម្បីជាជំនួយស្មារតី ផ្នែកបច្ចេកទេសជូនដល់ប្រជាកសិករឱ្យចេះដាំដុះ ដំណាំខ្ទឹមបារាំងស្របតាមបច្ចេកទេសថ្មីៗដែលអង្គភាពជំនាញបានពិសោធន៍ស្រាវជ្រាវ ។

II. ប្រភពដើម

ខ្ទឹមបារាំង ជាដំណាំដែលមានរសជាតិ និងក្លិនប្រហើរខុសពីដំណាំឯទៀត ។ ដោយសារគុណសម្បត្តិល្អរបស់វា ទើបធ្វើឱ្យគេនិយម

ចូលចិត្ត តាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយនៅលើពិភពលោក ។ គេអាចប្រើប្រាស់វាបាន ដោយយកស្លឹកខ្ទឹមបារាំងមកប្រើជាបន្លែស្រស់ មួយប្រភេទយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់បំរើការហូបចុករបស់មនុស្សរីឯមើមចាស់មកធ្វើជាគ្រឿងទេស។ ដំណាំនេះត្រូវបានគេធ្វើការដាំដុះច្រើន និងរីកសាយភាយខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេសអ៊ីតាលី ចិន កូរ៉េ និងឥណ្ឌា ។

ក្រុមអំបូរខ្ទឹមនេះ ត្រូវបានគេអធិប្បាយថា វាមានប្រភពកំណើតនៅបែកខាងកើតនៃប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ តាមការសិក្សា និងស្រាវជ្រាវរបស់លោក VAVILOV ១៩៥១ ។ ប្រភេទរុក្ខជាតិអំបូរខ្ទឹមមានជាង ៨០ ប្រភេទត្រូវបានគេយកទៅដាំរក្សាទុក សម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅមជ្ឈមណ្ឌលខុសៗគ្នា ដូចជានៅអឺរ៉ុបខាងកើត គឺនៅមជ្ឈមណ្ឌលរុស្ស៊ី នៅអាហ្វ្រិកខាងជើង នៅអាស៊ី និងមួយចំនួនទៀត គេយកវាទៅដាំ និងរក្សាទុកនៅប៉ែកខាងអាមេរិកខាងជើង ជាពិសេសគឺក្រុមត្រូវការធាតុអាកាសត្រជាក់ខ្លាំង នេះបើតាមការកត់ត្រារបស់លោក zeven លោក zhukovsky 1975 និងតាមកំណត់ហេតុកត់ត្រារបស់លោក Linnaeus ក្នុងឆ្នាំ ១៧៥៣ ក្រុមរុក្ខជាតិនេះមានមិនលើសពី៣១ ក្រុម ដែលគេលើកយកមកសិក្សា។ ខ្ទឹមបារាំងមានឈ្មោះធម្មតាហៅថា **Onion** ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ **Allium cepa** វាស្ថិតនៅក្នុងគ្រួសារ **Amaryllidaceae** ។ ដំណាំនេះមានស្លឹកលក្ខណៈរាងជាបំពង់មូល នៅឆ្លាស់គ្នា ដើមរបស់វារីកប៉ោងនៅពេលអាយុកាន់តែច្រើនថ្ងៃ ជាប្រភេទដំណាំគ្មានឫសកែវ មានតែឫសរយោង លូតលាស់

យ៉ាងសកម្ម គេបរិភោគបានផ្នែកគល់ ហៅថាមើមពេលចាស់ នៅពេលខ្ចីគេបរិភោគដើម ស្លឹក ធ្វើជាប្រភេទបន្លែឆៅ។

១. សារៈប្រយោជន៍របស់ខ្ទឹមបារាំង

ខ្ទឹមបារាំងសម្បូរទៅដោយវីតាមីន និងជាតិកាល់ស្យូមដែលអាចឱ្យមនុស្សមានសុខភាពមាំមួន និងកម្លាំងខ្លាំងក្លា។ គេអាចយកខ្ទឹមបារាំងទៅធ្វើជាម្ហូមអាហារដូចជាយកទៅឆារ ស្ងោរ ញាំ ឬធ្វើន្លែសម្លរការី។ល។

១.១ សារៈប្រយោជន៍របស់ខ្ទឹមបារាំងចំពោះសុខភាព

~ ធ្វើឱ្យសុខភាពមាត់ធ្មេញល្អ។ខ្ទឹមបារាំងជារឿយៗត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ បង្ការការពុកធ្មេញ និងការចម្លងរោគនៅក្នុងមាត់។ ការទំពារខ្ទឹមបារាំងឆៅ ក្នុងរយៈពេលពី ២ ទៅ ៣នាទី គឺអាចសម្លាប់នូវរាល់ប្រភេទមេរោគទាំងឡាយណា ដែលមាននៅក្នុងមាត់របស់យើង។

~ ជួយព្យាបាលនូវជំងឺបេះដូង ធ្វើឱ្យសសៃឈាមស្តើង ដោយការពារមិនឱ្យកោសិកាគ្រាប់ឈាមក្រហម បង្កើតជាដុំកំណកបាន។ ការកកស្ទះទាំងនេះ អាចធ្វើឱ្យបេះដូងអ្នក កើតមាននូវភាពមិនប្រក្រតី ឬមាននូវជំងឺសសៃឈាមបេះដូងបាន។

~ ធ្វើឱ្យស្បែកភ្លឺថ្លា ទឹកខ្ទឹមបារាំង លាយជាមួយនឹងទឹកឃ្មុំ ឬ

ប្រេងអូលីវ គឺជាឱសថដ៏ប្រសើរសម្រាប់ព្យាបាលជំងឺមុន។

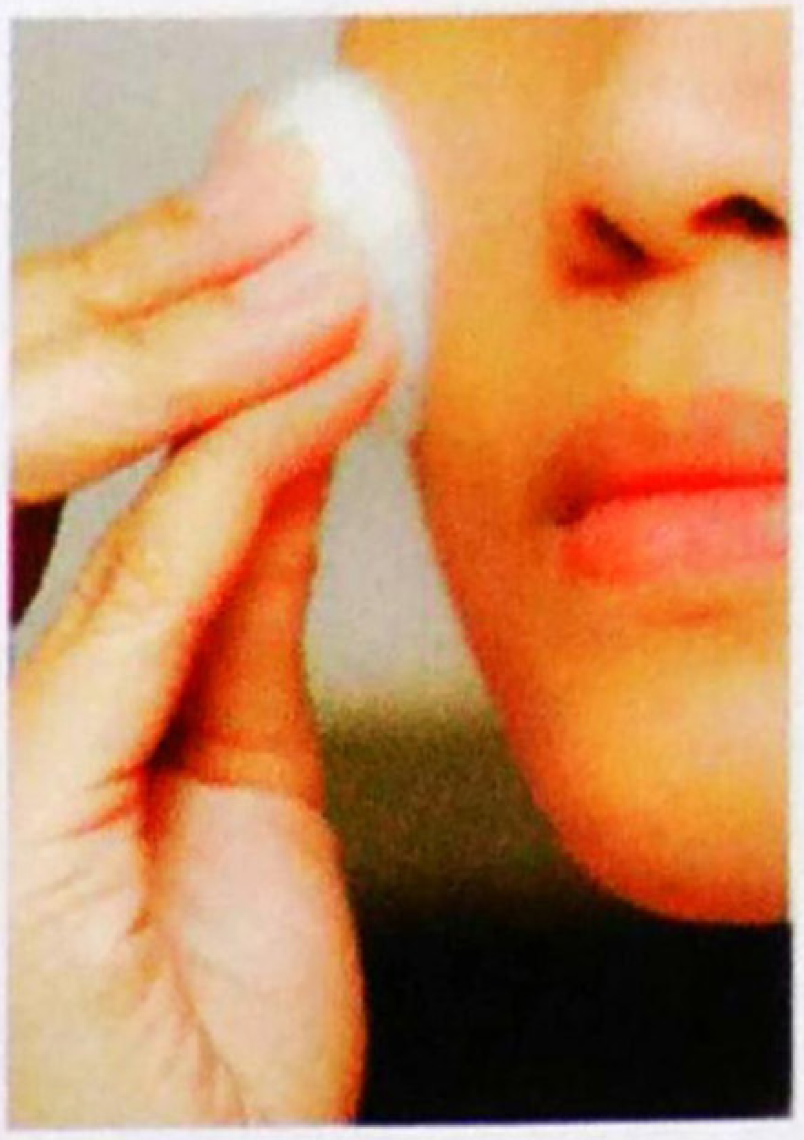

~ អាចព្យាបាលនូវរាល់ការក្អក។ ការប្រើប្រាស់នូវល្បាយស្មើរគ្នា រវាងទឹកខ្ទឹមបារាំង និងទឹកឃ្មុំ គឺអាចធ្វើឱ្យអាការៈឈឺបំពង់ក និងបញ្ហានៃការក្អករបស់អ្នក មានភាពធូរស្រាល។

~ ជាឱសថសម្រាប់ជួយបន្សាបជាតិពិសរបស់សត្វល្អិត។ អ្នកអាចលាបនូវទឹកខ្ទឹមបារាំង ដើម្បីជួយបន្ថយនូវការឈឺចាប់ ដែលកើតមានដោយសារឃ្មុំទិច។ ទឹកខ្ទឹមបារាំងស្រស់ និង ល្បាយរបស់វាអាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់លាបនៅផ្នែកខាងក្រៅ សម្រាប់ព្យាបាលនូវរាល់ការទិចពីពពួកសត្វល្អិត ឬសត្វខ្យារដំរីជាដើម។

~ ជួយសម្រាលនូវអាការៈនៃការឈឺក្រពះ ។

~ ជួយព្យាបាលនូវភាពមិនប្រក្រតីក្នុងប្រព័ន្ធទឹកម៉ូត។ សម្រាប់អ្នកដែលទទួលរងនូវអារម្មណ៍នៃការឈឺក្ដៅផ្សា ក្នុងអំឡុងពេលនៃការបត់ជើងតូច នោះខ្ទឹមបារាំងអាចជួយសម្រាលនូវស្ថានភាពនេះបាន។ អ្នកជំងឺ គួរធ្វើការផឹកទឹកខ្ទឹមបារាំងស្ងោរ ពី ៦ ទៅ ៧ក្រាម។

~ ជួយបង្ការដល់ជំងឺមហារីក។ ខ្ទឹមបារាំង គឺសំបូរទៅដោយសមាសធាតុសកម្ម ដែលអាចជួយការពារបាននូវការវិវត្តន៍ នៃកោសិកាមហារីក ។

~ ជួយសម្រាលដល់អាការៈឈឺត្រចៀក។ ទឹកខ្ទឹមបារាំងពីរ

បីតំណក់ គឺអាចត្រូវបានគេអះអាងថា វាបានជួយផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន ចំពោះអ្នកដែលរងគ្រោះពីការឈឺត្រចៀកស្រួចស្រាវ។ ដោយមានស្នូរសំលេងង្វូងៗ នៅក្នុងត្រចៀក អាចនឹងត្រូវធ្វើការព្យាបាល ដោយការដាក់ដុំសំឡី ដែលបានជ្រលក់ទឹកខ្ទឹមបារាំង ចូលទៅក្នុងត្រចៀក។

ដោយយោងតាមព័ត៌មានដែលបានចុះផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្តីសុខភាពជាសន្តិភាព បាននិយាយថា ខ្ទឹមបារាំងគឺមានអត្ថប្រយោជន៍ក្នុងការព្យាបាលនូវជំងឺផ្សេងៗគ្នារបស់មនុស្សមានដូចជា៖ ដុំសាច់ អាការៈនៃការក្អក និង ផ្តាសាយដែលកើតមានជាបន្តរហូត ។ អ្នកជំនាញខាង

ផ្នែកឱសថសាស្ត្របានចាត់ទុកថា រុក្ខជាតិប្រភេទនេះ គឺអាចប្រើបានជាឱសថសម្រាប់ព្យាបាលនៅផ្ទះបានដោយខ្លួនឯង សម្រាប់សម្រាលនូវស្ថានភាព នៃរោគសញ្ញារបស់ជំងឺមួយចំនួន។ នៅក្នុងនោះវាក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់ផងដែរថា ការប្រើប្រាស់នូវខ្ទឹមបារាំងនេះ គឺអាចជួយអ្នកក្នុងការបង្ការនូវជំងឺមហារីកក្រពះ និង ជំងឺមហារីកសុដន់ ។

ខ្ទឹមបារាំងគឺសំបូរទៅដោយសមាសធាតុស្ពាន់ធ័រ។តាមការ

សិក្សាស្រាវជ្រាវផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្របានបង្ហាញថា ពពួកសមាសធាតុស្ពាន់ធ័រ គឺមាននៅក្នុងមើមខ្ទឹមបារាំង។ ទឹកខ្ទឹមបារាំងស្រស់ ត្រូវបានគេនិយាយថា វាអាចយកទៅលាបនៅលើអ្នកជំងឺដែលបាត់បង់ស្មារតី ដើម្បីជួយឱ្យពួកគេមានកំលាំង និងថាមពលបានល្អមកវិញ ។

III. ស្ថានភាពបរិស្ថាន

ខ្ទឹមបារាំង អាចដុះលូតលាស់នៅលើដីគ្រប់ប្រភេទ ជាពិសេសដីដែលមានមមោកច្រើន ឬដីល្បាប់ដែលមានជីជាតិ ។ ហើយក៏ជាដំណាំដែលត្រូវការពន្លឺថ្ងៃពេញនិងទឹកគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការលូតលាស់ផងដែរ។ ខ្ទឹមបារាំង គឺមានទំហំ ពណ៌ និង រសជាតិខុសៗគ្នា អាស្រ័យទៅតាមប្រភេទពូជ និងតំបន់ដាំដុះ។ ប្រភេទខ្ទឹមបារាំងដែលបានដាំក្នុងលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុក្តៅ និងអាចមានរសជាតិស្រាល ឬផ្អែម។ ខ្ទឹមបារាំងប្រភេទនេះ មានដូចជាប្រភេទពូជ Maui sweet (គឺមានដាំនៅក្នុង ខែមេសា រហូតដល់ ខែមិថុនា) ប្រភេទ Vidalia (មានដាំនៅក្នុងខែឧសភារហូតដល់ខែមិថុនា)និងប្រភេទ Walla (មានដាំនៅក្នុងខែកក្កដា រហូតដល់ខែសីហា)។ ខ្ទឹមបារាំងដែលមានដាំនូវរដូវរងារក្នុងលក្ខខណ្ឌ អាកាសធាតុត្រជាក់

ហើយក្រោយពេលប្រមូលផល ត្រូវបានគេរក្សាទុកឱ្យស្ងួត ក្នុងរយៈពេលជាច្រើនខែ ដើម្បីឱ្យសំបកផុយស្រួយ។ ខ្ទឹមបារាំងប្រភេទនេះជាទូទៅគឺមានរសជាតិហិរជាង និងជាធម្មតាត្រូវបានគេដាក់ឈ្មោះឱ្យទៅតាមពណ៌របស់វា មានដូចជា៖ ពណ៌ស លឿង ឬ ក្រហម។ ខ្ទឹមបារាំងប្រភេទអេស្ប៉ាញ ក៏ត្រូវបានចាត់ចូលក្នុងចំណាត់ថ្នាក់នេះផងដែរ។ បន្ថែមពីលើប្រភេទខ្ទឹមបារាំងធំៗទាំងនេះ វាក៏មានផងដែរនូវប្រភេទខ្ទឹមបារាំងតូចៗជាច្រើនប្រភេទទៀត ។

IV. បច្ចេកទេសដាំដុះ

១. ការជ្រើសរើសពូជ

រូបភាពគ្រាប់

រូបភាពផ្កា

~ ត្រូវជ្រើសរើសយកពូជដែលមានគុណភាពល្អទៅដាំ ព្រោះពូជល្អអាចនាំមកនូវភោគផលល្អ មើមធំផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់។

~ យកពូជដែលមានរយៈពេលដាំដុះខ្លី ធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញ។

~ ជ្រើសរើសយកពូជដែលមានអត្រាដំណុះពី៨០-៩៥ %។

~ សំបកមើមក្រាស់មានរសជាតិឆ្ងាញ់។ ឧទាហរណ៍ពូជ GRANEX HYBRIDE ឬពូជ RED CREOL ដាំបានល្អនៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ។

២. ការជ្រើសរើសដី

~ ត្រូវជ្រើសរើសរកដីទួលមិនលិចទឹក មានពន្លឺថ្ងៃគ្រប់គ្រាន់

~ ដីដែលដាំបានបរិមាណផលច្រើនគឺប្រភេទដីល្បាយខ្សាច់ដូចជាដីតាមមាត់ទន្លេ ឬដីដែលសំបូរជាតិផូស្វាត និងប៉ូតាស្យូម ។

~ ត្រូវរកដីធូរនៅជិតប្រភពទឹក ឬមានប្រភពទឹកគ្រប់គ្រាន់ដូចជាត្រពាំង បឹងបួ ព្រែក ស្រះ អណ្តូង ឬ នៅជិតកន្លែងមានប្រព័ន្ធធារាសាស្រ្ត ពិសេសដីដែលនៅជិតភូមិដ្ឋានដើម្បីងាយស្រួលដល់ការថែទាំស្រោចទឹកបោចស្មៅ និងការពារ ។

៣. រដូវកាលដាំដុះ

នៅចុងរដូវភ្លៀង គេដាំខ្ទឹមបារាំងបានដោយស្រោចទឹក។ រដូវដែលល្អជាងគេ សម្រាប់ដំណាំខ្ទឹមបារាំង គឺរដូវរំហើយដែលមានអាកាសធាតុត្រជាក់ល្អ។

៤. ការរៀបចំដី

- ត្រូវភ្ជួរដីឱ្យបាន២ ឬ៣ដងហើយបានជម្រៅពី ១៥ ទៅ ២០ ស.ម ។
- ត្រូវរាស់បំបែកដីឱ្យម៉ដ្ឋល្អដើម្បីឱ្យខ្យល់អាកាសចេញចូលបានស្រួល ទឹកងាយជ្រាបចូល រក្សាសំណើមបានយូរនិងអាចឱ្យឫសខ្ទឹមបារាំងអាចស្រូបយកជីជាតិបានល្អ។

៤. ១ របៀបធ្វើថ្នាលបណ្ដុះកូន

❋ ការរៀបចំដី

~ ភ្ជួរដីឱ្យបាន ២ទៅ ៣ដង និងមានជម្រៅពី ១៥ ទៅ ២០ ស.ម

~ ធ្វើដីឱ្យបានម៉ដ្ឋល្អ ដើម្បីឱ្យខ្យល់ចេញចូលបាន ងាយជ្រាបទឹករក្សាសំណើមដីបានយូរ និងធ្វើឱ្យឫសចាក់ចូលជ្រៅងាយស្រូបយកជីជាតិពីក្នុងដី។

❋ ការរៀបចំរង

~ ថ្នាលសាបត្រូវមានទទឹង ១ម និងបណ្ដោយតាមលទ្ធភាពដី

~ កំពស់ថ្នាលសាប ចាប់ពី ២តឹកទៅ២តឹកកន្លះ សម្រាប់រដូវប្រាំង និងពី ២ ទៅ ៣ តឹកសម្រាប់រដូវវស្សា។

❋ ការប្រើប្រាស់ជី

~ ត្រូវដាក់ជីលាមកគោចំនួន ៣គីឡូក្រាម ក្នុងដី ១ម៉ែត្រការ៉េ

~ ជី ២០-២០-១៥ ចំនួន ៣០ ក្រាម ក្នុងដី ១ម៉ែត្រការ៉េ

~ ជី អាចម៍មាន់ចំនួន ៣០០ ក្រាម ក្នុងដី ១ម៉ែត្រការ៉េ

~ ត្រូវក្រាលចំបើងស្ដើងៗនៅពីលើថ្នាល

គេអាចបណ្ដុះគ្រាប់ខ្ទឹមបារាំងនៅក្នុងឡាំង ឬកេសឈើដែលងាយស្រួលដល់ការលើកដាក់ចុះឡើង ។

៤. ២ របៀបសាប ឬព្រោះគ្រាប់

ត្រូវយកគ្រាប់ខ្ទឹមបារាំង ទៅលាយជាមួយដីខ្សាច់ម៉ដ្ឋ ឬផេះ(គ្រាប់ពូជ

មួយភាគលាយដីខ្សាច់ ឬ ផេះបួនភាគ)រួចយកទៅសាបឬព្រួសឱ្យស្តើងៗលើថ្នាល។ គ្រាប់ខ្ទឹមបារាំងចំនួន៣ក្រាម លាយជាមួយដីខ្សាច់ម៉ដ្ឋឬផេះ ១២ក្រាម (មួយភាគបួន)។ ក្រោយពេលសាបរួចត្រូវកាត់ចំបើងខ្លីៗទៅគ្របពីលើ ដើម្បីរក្សាសំណើមលើថ្នាលបានយូរ។ ត្រូវស្រោចទឹកឱ្យបាន ៣ ដងក្នុង១ ថ្ងៃដោយប្រើធុងដែលមានជំពួយផ្កាឈូកជៀសវាងគ្រាប់ខ្ទាតកកជុំៗ។ត្រូវយកផេះរោយជុំវិញថ្នាលការពារស្រមោចចូលស៊ីគ្រាប់ខ្ទឹម។ត្រូវគ្របថ្នាលលុះត្រាតែកូនខ្ទឹមបារាំងដុះចេញពន្លកទើបបើកចេញបាន។

- ករណីខ្លះគេអាចសាបផ្ទាល់លើរងតែម្តង តែត្រូវសាបឱ្យស្មើ និងស្តើងៗ បើធ្វើរបៀបនេះត្រូវដកកូនខ្ទឹមបារាំងដែលអន់មានជំងឺ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញចេញ ហើយទុកតែមួយដើមក្នុងមួយគុម្ព នៅពេលកូនខ្ទឹមបារាំងដុះបានពី ៧ ទៅ ១០ថ្ងៃ។

៤. ៣ របៀបប្រើប្រាស់ជីលើដំណាំខ្ទឹមបារាំង

ក្រោយពេលធ្វើថ្នាលបានត្រឹមត្រូវហើយ ត្រូវយកជីមករាយឱ្យស្មើរួចកាប់ត្រឡប់ទៅក្នុងដីរាស់ឱ្យស្អាត ។

កម្រិតជីត្រូវប្រើ:

ការដាក់ជីមាន ២ របៀប

- ការប្រើលើដីទំហំ១ម៉ែត្រការ៉េ ៖

របៀបទី ១ :

ដាក់លើកទី១ : មុនពេលលើករងដាំ ឬទ្រាប់បាត

- ជីលាមកសត្វ គោ ក្របី ចំនួន ៣ ទៅ ៥ គីឡូក្រាម ក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ
- ជីផេះ ចំនួន ១០០ ក្រាម ក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ
- ជីគីមីកែងលេខ (១៥.១៥.១៥) ចំនួន ៣០ ទៅ ៥០ ក្រាម ក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ

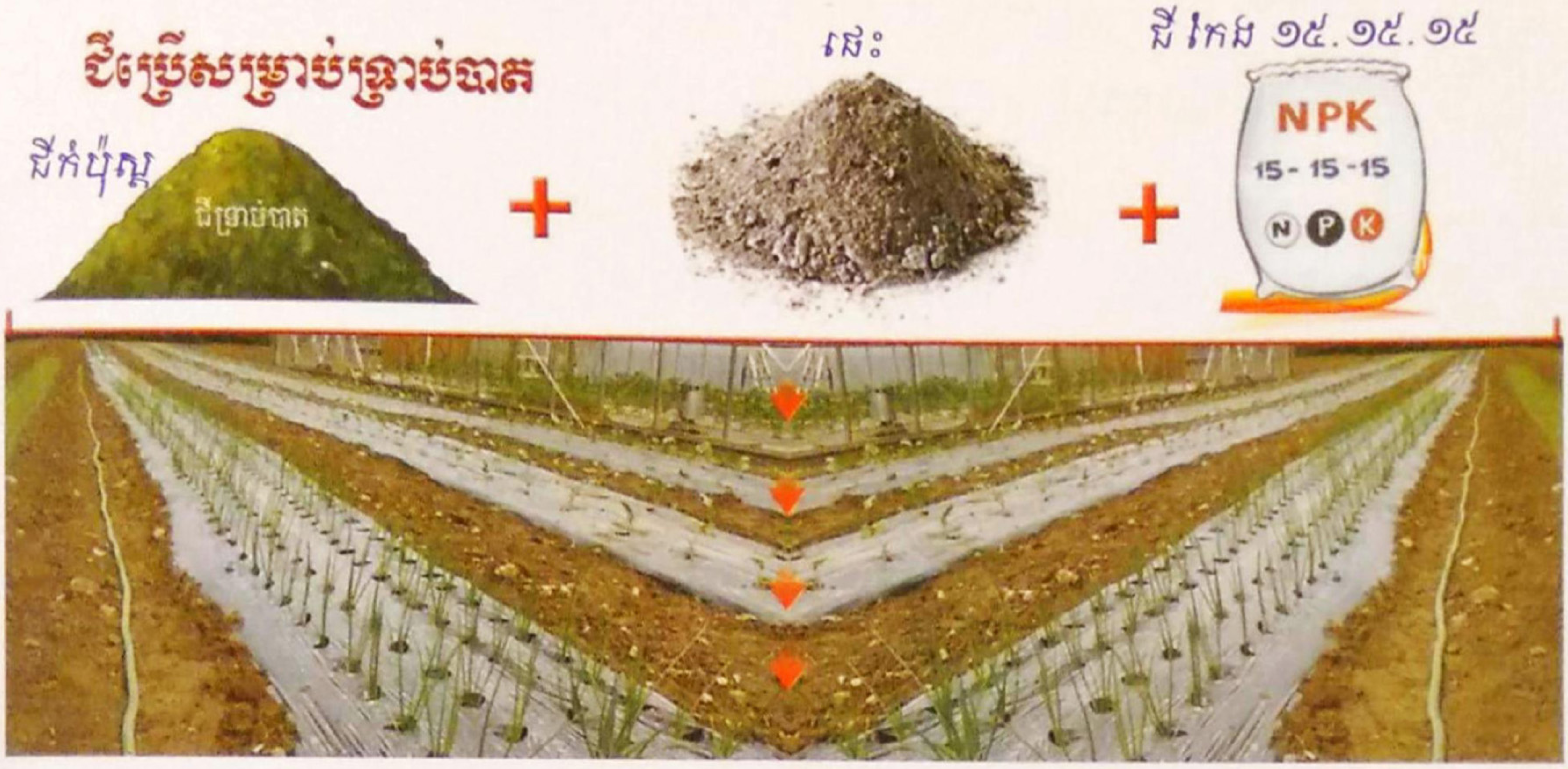

លើកទី២ : ប្រើសម្រាប់បំប៉នពេលខ្ទឹមបារាំងចាប់ផ្ដើមចេញមើម (ក្រោយស្ទូង១ខែ)

- ដាក់ជីគីមីកែងលេខ(១៥.១៥.១៥) ចំនួន ៣០ ក្រាមក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ
- ស្រោចជីអ៊ុយរ៉េ ២ ស្លាបព្រាបាយលាយជាមួយទឹក ២០ លីត្រ (១អាទិត្យស្រោច១ដង ចាប់ស្រោចពេលដាំរួច)។

របៀបទី ២ :

លើកទី ១ : មុនពេលលើករងដាំ ឬទ្រាប់បាត

- ជីអាចម៍មាន់ចំនួន៣០០ ក្រាមក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ
- ជីគីមីកែងលេខ(១៥.១៥.១៥) ចំនួន៣០ក្រាមក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ

លើកទី ២ : ប្រើសម្រាប់បំប៉នក្រោយពេលដាំ ១ ខែ

- ជីកែងលេខ (១៥.១៥.១៥) ចំនួន ៣០ ក្រាមក្នុង១ម៉ែត្រការ៉េ
- ជីអ៊ុយរ៉េ ២ ស្លាបព្រាបាយលាយទឹក ២០ លីត្រស្រោច ១ អាទិត្យម្តងក្រោយពេលដាំរួច ១ សប្តាហ៍ ។

បរិមាណជីប្រើប្រាស់សម្រាប់ផ្ទៃដី១ ហិកតា៖

- ទ្រាប់បាតមុនពេលដាំ ជីកំប៉ុស្ត ១៥តោន ក្នុងមួយហិកតា
- ជី DAP ចំនួន ១៥០ គីឡូក្រាមក្នុងផ្ទៃដី១ហិកតា
- បំប៉នក្រោយពេលស្ទូងបានរយៈពេល ១៥ថ្ងៃ គឺបំប៉នជីអ៊ុយរ៉េ ចំនួន ៦០គីឡូក្រាម ក្នុងមួយហិចតា
- បំប៉នតាមចន្លោះគុម្ព ប្រភេទជីកែងលេខ (១៥.១៥.១៥) ចំនួន ២០០គីឡូក្រាមក្នុងមួយហិកតា ក្រោយដាំរយៈពេល ៣០ទៅ៣៥ថ្ងៃ។
- បំប៉នតាមចន្លោះគុម្ពប្រភេទជីកែងលេខ (១៥.១៥.១៥) ចំនួន ១០០គីឡូក្រាម និងលាយជាមួយជីកាលី(០.០.៦០) ចំនួន ៥០ គីឡូក្រាម និងជីអ៊ុយរ៉េ(៤៦.០.០)ចំនួន ៤៨គីឡូក្រាម ខ្ទឹមឡើងមើម គឺអាយុ ៥៥-៦៥ ថ្ងៃ តាមប្រភេទពូជ ។

កំណត់សម្គាល់៖

ខ្ទឹមបារាំងត្រូវការចាំបាច់នូវសារធាតុប៉ូតាស្យូមដើម្បីបង្កបង្កើតមើមបានធំល្អ។ ជីជាតិប៉ូតាស្យូមអាចមានច្រើននៅក្នុងផេះសំបកគរ។ល។

៤. ៤ របៀបដាំដុះ

គេអាចធ្វើការដាំដុះខ្ទឹមបារាំងនៅចុងរដូវភ្លៀង ដោយស្រោច

ស្រពជាប្រចាំ។រដូវដែលល្អជាងគេសម្រាប់ការដាំដុះដំណាំខ្ទឹមបារាំង គឺ នៅរដូវរំហើយ ពីព្រោះរដូវនេះមានអាកាសធាតុត្រជាក់ល្អ ។

ក្រោយពីលើករងហើយ ត្រូវរៀបចំរងនោះដូចពេលសាបគ្រាប់ដែរ បន្ទាប់មកទៀតត្រូវដកកូនពីថ្នាលដោយថ្នមៗ មិនឱ្យដាច់ឫសឬបាក់ដើម ដាក់ក្នុងឧបករណ៍ដូចជាកញ្ជើ ល្អី ។ល។ ហើយស្រោចទឹកឱ្យជោគល្អមពីពេលព្រឹករហូតដល់ពេលល្ងាចទើបយកកូនខ្ទឹមទៅស្ទូងបាន។

ត្រូវដកកូនខ្ទឹមបារាំងយកទៅដាំនៅពេលរសៀលត្រជាក់ដើម្បីកុំឱ្យកូនខ្ទឹមស្វិតឬស្លោកដោយសារកំដៅថ្ងៃ។ គេអាចដកកូនខ្ទឹមបារាំងទៅដាំនៅពេលវាមានអាយុ ៣០ ទៅ ៣៥ ថ្ងៃ គឺនៅពេលឃើញមានស្លឹក ៣ទៅ៤ ហើយជ្រើសយកកូនណាដែលល្អ ដើមធំរឹងមាំគ្មានជំងឺ ឬ

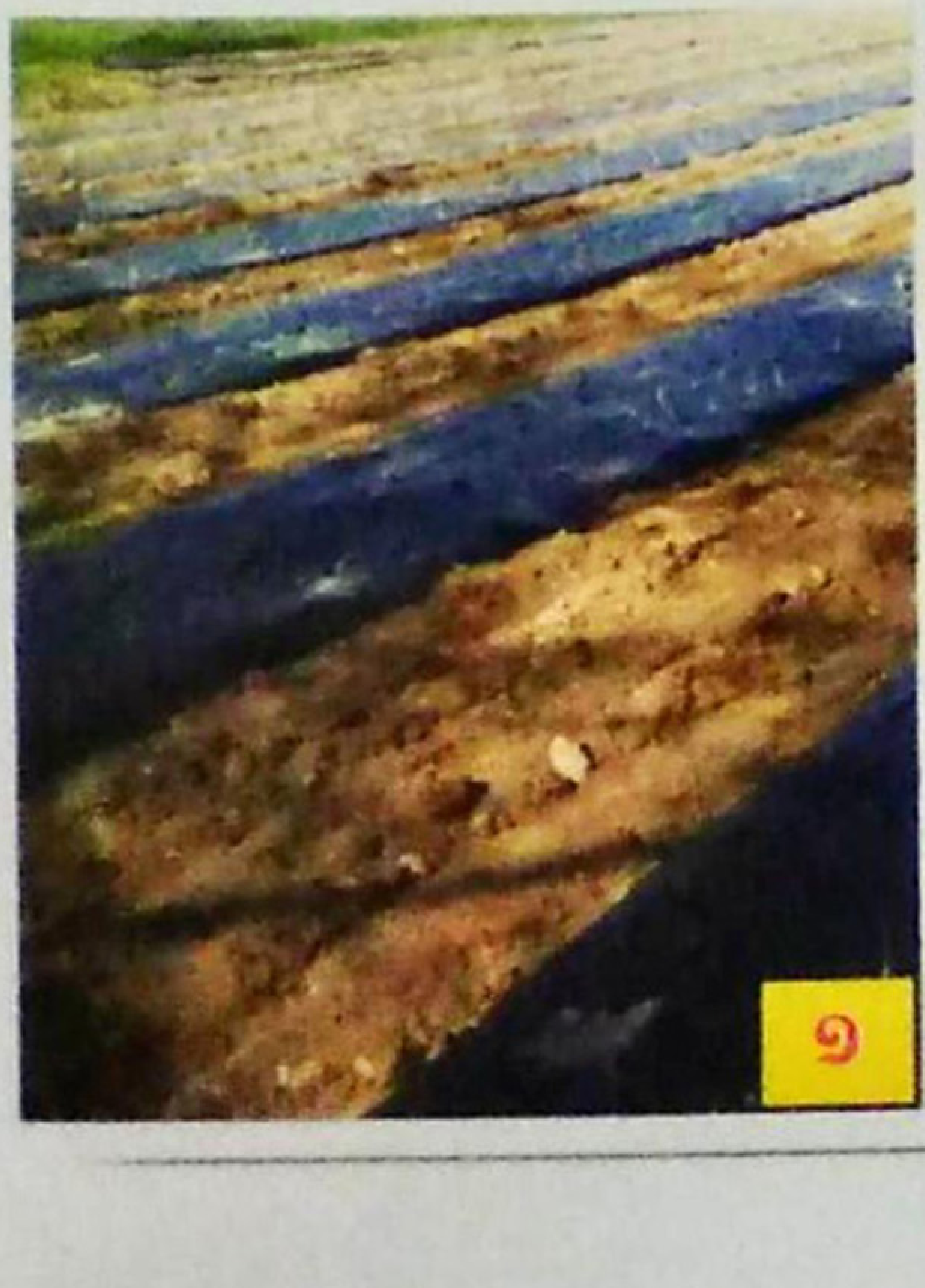

សត្វល្អិតបំផ្លាញ។ ក្រោយពេលដាំរួចភ្លាម ត្រូវគ្របឱ្យបាន៣ថ្ងៃដើម្បីឱ្យដីរក្សាសំណើមបានយូរ។ ត្រូវទុកចន្លោះគុម្ព០,១០ ម៉ែត្រ និងចន្លោះជួរ ០,១៥ ម៉ែត្រ ។

យើងអាចធ្វើការដាំដុះបានដែរ ដោយដំបូងគេត្រូវពង្រាបដីលើរងឱ្យស្មើ ហើយវាយបំបែកដីឱ្យម៉ដ្ឋល្អ បន្ទាប់មកបាចជីកំប៉ុស្ត ជីគីមី និងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតទៅលើរងដូចជាថ្នាំ ហ្វុយរ៉ាដង់(Furadan) ចំនួន ២៥ ទៅ ៣០ក្រាម លើផ្ទៃដី ១៥ម៉ែត្រការ៉េ ហើយរាស់លប់ ឱ្យជិតនៅក្នុងដី បន្ទាប់មកទៀតយកគ្រាប់ពូជទៅលាយជាមួយថ្នាំផ្សិតដូចជាថ្នាំ ខាប់ថេន (Captan) ២-៣ក្រាម ហើយសាបទៅលើថ្នាល១៥ ម៉ែត្រការ៉េដោយប្រើគ្រាប់ពូជពី ១០ ទៅ ១៣ក្រាម។ ពេលខ្លះគេយកគ្រាប់ពូជទៅត្រាំទឹក ឬត្រាំសូលុយលុងសូល្យូមផូស្វាត (sodium phos phate)២-៤ ម៉ោង ហើយហាលសម្ងួតគ្រាប់ពូជ ឱ្យស្ងួតបន្តិចទើបលាយជាមួយថ្នាំផ្សិត។ គ្រាប់ពូជយកទៅសាបអាចពី ៨ ទៅ ៩ គីឡូក្រាមក្នុង ១ ហិកតា ក្រោយពីសាបហើយត្រូវយកកំទេចចំបើងស្ងួតព្រាចពីលើការពារកុំឱ្យក្តាំងដី បន្ទាប់មកទៀតធ្វើដំបូលដោយប្រក់ក្រណាត់ពណ៌ស ឬសំណាញ់ការពារកំដៅថ្ងៃនិងទឹកភ្លៀង។

V. ការថែទាំ

ក្រោយពីសាបរយៈ៨ទៅ១០ថ្ងៃ ខ្ទឹមចាប់ផ្តើមដុះសន្លឹកចេញមួយ

ត្រង់ទៅលើ ពេលនោះត្រូវបើកគម្របចេញ ចាប់ពីពេលព្រឹករហូតដល់ថ្ងៃត្រង់ ទើបគ្របគម្របនោះវិញ ធ្វើរបៀបនេះរហូតដល់រយៈពេល៣ថ្ងៃ

ក្រោយពេលដុះ មិនចាំបាច់គ្របទៀតទេ ក្នុងករណីមិនមានភ្លៀងធ្លាក់ ។

~ អាយុកាលលូតលាស់ ដំបូងចាប់ពីបណ្តុះរហូតដល់កូនខ្ទឹមបារាំងមានអាយុ២៥ ទៅ ៣០ ថ្ងៃ ត្រូវធ្វើការបាញ់ថ្នាំផ្សិត លាយជាមួយថ្នាំពុល១សប្តាហ៍ម្តង ដើម្បីការពារការរលួយកូនខ្ទឹមបារាំង ។

~ ក្រោយពីកូនខ្ទឹមបារាំងមានអាយុ ៦អាទិត្យ អាចដករំលួសកូនចេញខ្លះ ដោយទុកឱ្យកូនខ្ទឹម មានចន្លោះឃ្លាតពីគុម្ពមួយទៅគុម្ពមួយប្រមាណ ១៥ ស.ម ដោយមួយម៉ែត្រការ៉េត្រូវទុកត្រឹមតែ៣០ដើម នេះជាចន្លោះគុម្ពដែលអាចឱ្យកូនខ្ទឹមបារាំងលូតលាស់បានល្អ ។

~ ក្រោយស្ទូង ៧៥ ទៅ ៨០ថ្ងៃ ស្រោចជីអ៊ុយរ៉េ (៤៦.០០.០០) បំប៉ន។

១. ការស្រោចស្រព

~ ស្រោចទឹក ពេលព្រឹកល្ងាច ជ្រោយដីដើម្បីឱ្យខ្យល់ចេញចូលបានស្រួលទឹកងាយជ្រាបចូលក្នុងដីរក្សាសំណើមបានយូរឱ្យឫសខ្ទឹមបារាំងអាចស្រូបយកជីជាតិបានល្អ ។

ការថែទាំ ជាការងារចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ដំណាំខ្ទឹមបារាំង ដើម្បីបង្កើនទិន្នផលខ្ពស់ ព្រោះស្មៅវាអាចប្រជែងដណ្តើមស្រូបយក ជីជាតិពីដី ។

២. ការផ្រុំជ្រួយដី និងកំចាត់ស្មៅ

～ ការជ្រួយដីធ្វើឡើង ក្រោយពីដំណាំខ្ទឹមបារាំងមានអាយុ២៥ថ្ងៃ គឺចាប់ផ្តើមដកស្មៅ និងជ្រួយដីជាលើកដំបូង ដើម្បីឱ្យដីផុស និងសំណើមដីមានលំនឹង លុះក្រោយមកគេដកស្មៅចង្រៃនោះចេញដោយមិនចាំផ្រុំដីនោះទេ។ ការថែទាំរួមមាន ការបោចស្មៅសំអាតតាមរងដំណាំ ឬថ្នាលបណ្តុះគ្រាប់ ។ ត្រូវបោចស្មៅឱ្យបាន ២ ឬ ៣ ដង អាស្រ័យតាមសភាពជាក់ស្តែងនៅក្នុងចម្ការ។ ក្រោយពីធ្វើស្មៅស្អាត យើងអាចដាក់ជីបំប៉នដើម្បីជំរុញដល់ការដុះលូតលាស់របស់ខ្ទឹមបារាំង ។ ចំពោះការស្រោចទឹកត្រូវស្រោចឱ្យបានទៀងទាត់ មិនឱ្យសើមពេក ឬក៏ស្ងួតពេកនោះទេ ។

～ ដកស្មៅ និង ស្រោចជីបំប៉ន ជាលើកដំបូងពេលកូនខ្ទឹមបារាំងមានអាយុ ២៥ថ្ងៃ ក្រោយសាប ប្រើជីអ៊ុយរ៉េចំនួន១០ក្រាម លាយជាមួយទឹក១០លីត្រ ស្រោចលើផ្ទៃដី១៥ម៉ែត្រការ៉េ ហើយស្រោចទឹកលាងតាមក្រោយជាធម្មតា ។

VI. អំពីសត្វល្អិត និងជំងឺ

១. សត្វល្អិតចង្រៃ

ដោយសារខ្ទឹមបារាំងមានរសជាតិហិរ បណ្ដាលឱ្យសត្វល្អិតចង្រៃពុំសូវបំផ្លាញជាលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរនោះទេ។ តែគេនៅតែសង្កេតឃើញដង្កូវពីរប្រភេទដែលបំផ្លាញដូចជា៖

- ដង្កូវស៊ីរូងស្រទាប់ស្លឹក ឬដង្កូវស៊ីរូងស្លឹក

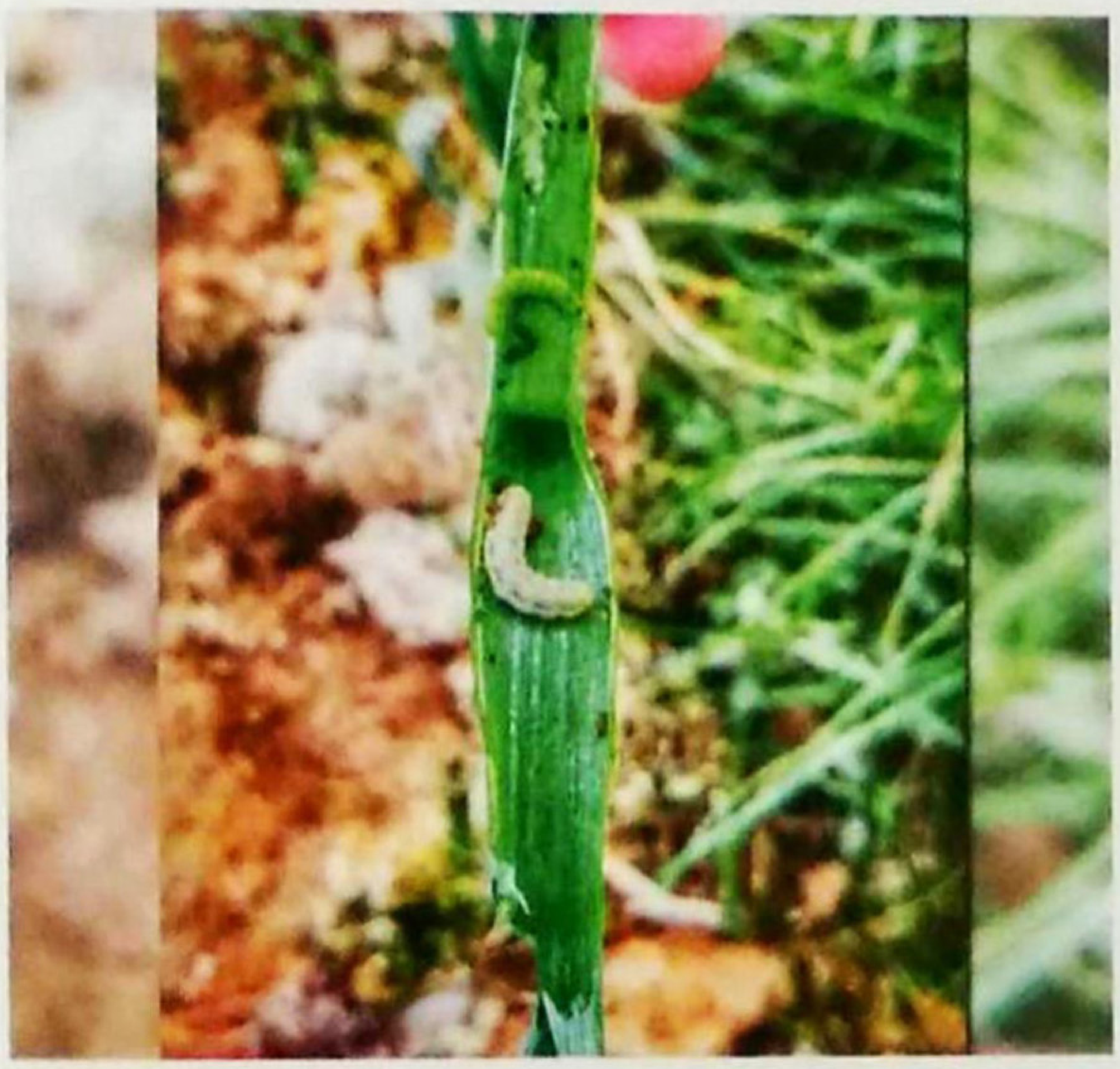

- ទ្រីប : ទ្រីបតូចៗមានពណ៌ស ការបំផ្លាញរបស់វាគឺជញ្ជក់ស្លឹកខ្ទឹមបារាំង ហើយបង្កជាជំងឺវីរុស លើដើម និងមើមខ្ទឹមបារាំងតែម្ដង។

- ដង្កូវស៊ីញៀ: ការបំផ្លាញរបស់វា គឺជញ្ជក់នៅលើស្លឹកខ្ទឹមបារាំងទីបំផុតធ្វើឱ្យដើម ឬស្លឹកខ្ទឹមបារាំងងាប់។

វិធីការពារនឹងកំចាត់៖

គេអាចកំចាត់ដង្កូវប្រភេទនេះបាន ដោយប្រើថ្នាំដែលមានធាតុសកម្មឈ្មោះ (ដាយណូធីហ្វីរ៉ង) (គ្លរ៉ានតានីលីប្រ៊ុល) ថ្នាំម៉ាឡាចុងកម្រិតប្រើ៤ស្លាបព្រាបាយលាយទឹក២០លីត្រឬទឹកមួយប៉ោតប្រេងកាតចំពោះការប្រើ អាចមើល តាមការណែនាំ បន្ថែមទៀត ដូចមានបង្ហាញជូននៅលើកញ្ចប់ ឬដប់ថ្នាំ។ គេអាចកំចាត់វា ដោយប្រើថ្នាំពុលហ្វូសឌ្រីន

ឬមេដាំហ្វូស ២ស្លាបព្រាបាយលាយជាមួយទឹក២០លីត្រ ឬមួយធុងបាញ់ថ្នាំ ហើយបាញ់លើកន្លែងដែលមានការបំផ្លាញពីពពួកសត្វល្អិតខាងលើ។ ក្រៅពីនេះ គេក៏អាចប្រើបាននូវប្រភេទថ្នាំ ដែលមានធាតុសកម្មដូចជា Fipronil, Chlorantraniliprole, flubendiamide, chlorrpyrifos, Emamectin, benzoate, Bacillus thuringrensis..។ ដោយសារដើមខ្ទឹមបារាំងមានលក្ខណៈជាបំពង់ និងមានស្រទាបស្លឹកមានលក្ខណៈជារំអិលផងនោះ ទើបការប្រើប្រាស់ថ្នាំកម្ចាត់ពពួកដង្កូវលើដំណាំខ្ទឹមបារាំង មានការលំបាក តែដើម្បីឱ្យថ្នាំមានប្រសិទ្ធភាពកាន់តែខ្ពស់ យើងគួរយកថ្នាំទាំងនោះមកលាយជាមួយប្រេងបញ្ច្រាប (Citrus oil ឬ Alcohol ethoxylate..)បន្ថែមទៀត។

ដង្កូវរុយ: ការបំផ្លាញរបស់វាគឺកាត់ស្លឹក និង ចោះស្លឹក ។

វិធីការពារនិងកំចាត់៖

គេកំចាត់ដង្កូវប្រភេទនេះដោយប្រើថ្នាំដែលមានធាតុសកម្មឈ្មោះ អេម៉ាមិចទីន និង ថ្នាំអាបាមិចទីន (Abamachtin) និងថ្នាំហ្វូសគ្រីន (Phosdrin) ឬ មីវិនហ្វូស (Mevinphos) កម្រិតប្រើ២ស្លាបព្រាបាយលាយទឹក២០លីត្រ ឬមួយធុងបាញ់ថ្នាំ។

ចំពោះការប្រើ អាចមើលតាមការណែនាំន្ថែមទៀត ដែលមានបង្ហាញជូននៅលើកញ្ចប់ ឬ ដប់ថ្នាំដើម្បីជៀសវាងការប្រើប្រាស់ខុសបច្ចេកទេស និងពុំមានប្រសិទ្ធភាព នាំឱ្យខាតបង់ថវិកា។

២. ជំងឺ

ឆ្លងកាត់ការដាំដុះកន្លងមក គេតែងសង្កេតឃើញមានជំងឺមួយចំនួនកើតនៅលើខ្ទឹមបារាំងជំងឺទាំងនោះច្រើនបណ្តាលមកពីពពួកផ្សិត បាក់តេរី និងវីរុស។

ជំងឺផ្សិត ដែលតែងតែធ្វើឱ្យកូនខ្ទឹមបារាំងរលួយ ពិសេសនៅពេលខ្ទឹមបារាំងអាយុបាន ២៨ ទៅ ៣៥ ថ្ងៃ ឬដុះបានស្លឹក ៣ ក្រោយសាប។ ភ្នាក់ងារបង្កឱ្យរលួយគល់នេះមានឈ្មោះ Alrernariaspp ការបំផ្លាញធ្វើឱ្យកូនខ្ទឹមបារាំងដុះផ្សិតនៅតាមគល់ ហើយអាចឆ្លងពីដើមមួយទៅដើមមួយទៀត យ៉ាងឆាប់រហ័ស ពេលសំណើមបរិយាកាសផ្តើមពី ៧០

កូនខ្ទឹមបារាំងទទួលរងការបំផ្លាញពីជំងឺផ្សិត

ទៅ ៩០% ឬសំណើមជោគជាំខ្លាំង។

វិធីការពារនឹងកំចាត់ ៖

ប្រើថ្នាំម៉ាណេប (Maneb) M- 45 ឬ ថ្នាំដាយថាន (Dithan) M-45 លាយជាមួយទឹកបាញ់ពេលសំណើមបរិយាកាសឡើងខ្ពស់ ឬពេលមានក្លិនខ្ទឹមក្នុងចម្ការ ឬថ្នាលបណ្តុះ ។

~ ជំងឺផ្សិតលើមើម ឈ្មោះ Stem phylium Blight ជំងឺនេះធ្វើឱ្យមើមខ្ទឹម ផ្នែកខាងក្រោមរលួយឫសឡើងពណ៌ខ្មៅ គេឱ្យឈ្មោះថា Basal Rot ជំងឺនេះភាគច្រើនបណ្តាលមកពីកំដៅដីឡើងខ្ពស់ គួបផ្សំជាមួយនឹងសំណើមបរិយាកាស បានបង្កលក្ខណៈអំណោយផលដល់ការលូតលាស់ដល់មេរោគប្រភេទនេះ ។

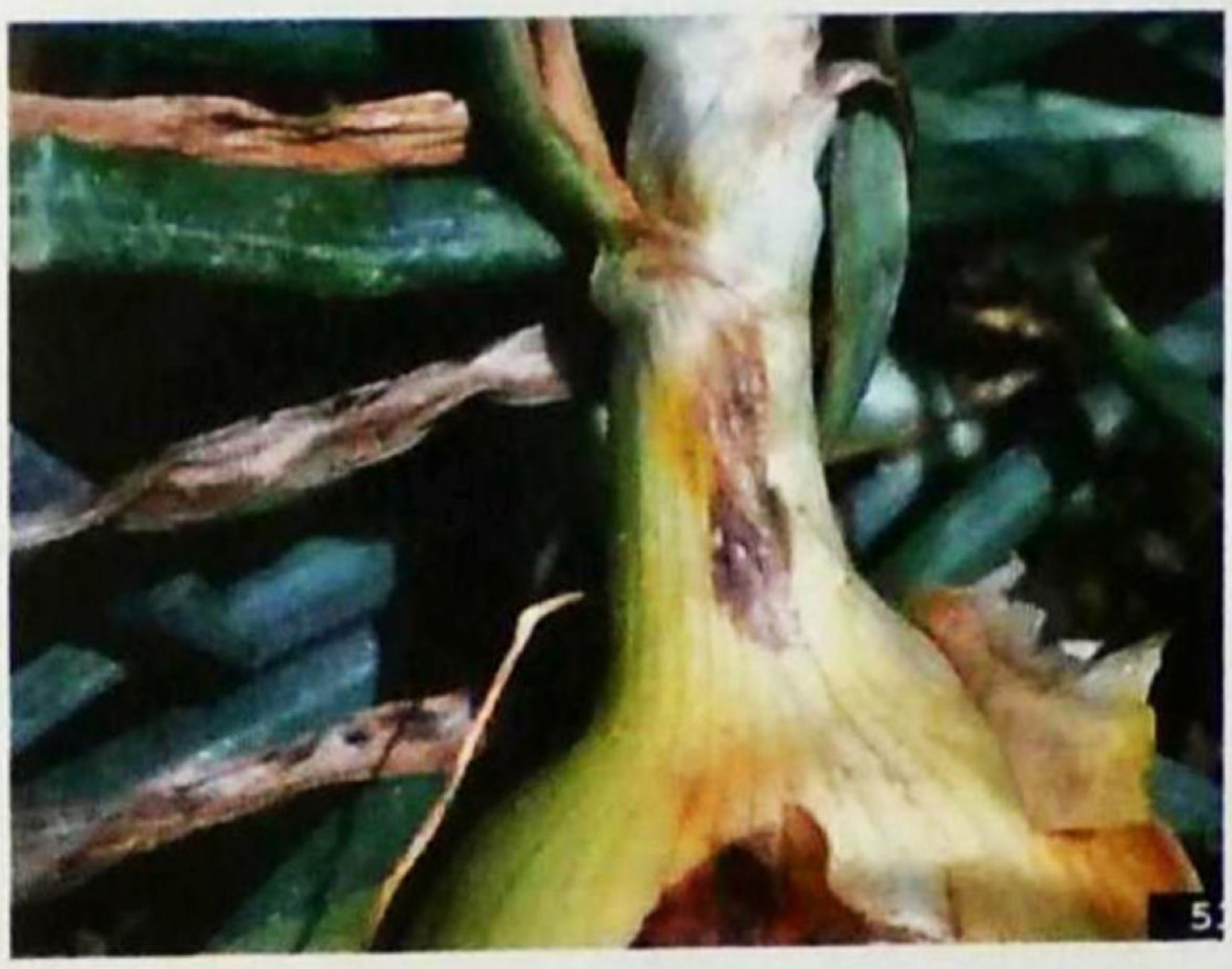

មើមខ្ទឹមបារាំងទទួលរងការបំផ្លាញពីជំងឺផ្សិត

វិធីការពារនឹងកំចាត់

~ បាញ់ថ្នាំពពួកថ្នាំផ្សិត លើគ្រាប់ពូជ និងដំណាំកំពុងលូតលាស់

~ គាស់ ដក ឬ ដុតចោល ឱ្យឆ្ងាយពីចំការពេលឃើញមានកើតជំងឺនៅលើដើម ឬគុម្ពណាមួយ។

~ ជ្រើសរើសពូជដែលធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ

- ការផ្លាស់ប្តូរមុខដំណាំលើដីតែមួយកន្លែងជាវិធីល្អ
- ហាលដីឱ្យស្ងួតមុនពេលដាំ។

VII. ការប្រមូលផល

គេអាចប្រមូលផល បាននៅពេលដែលស្លឹករបស់វាចាប់ផ្តើមងាប់ សំបកមើមឡើងពណ៌ក្រហម ឫស និងមើមលេចចេញពីដី ពូជខ្លះមានរយៈពេលលូតលាស់ពី១២០-១៧០ថ្ងៃ ក្រោយពេលសាប។ ទិន្នផលខ្ទឹមបារាំងអាចផ្តល់ជាមធ្យមពី៣០ ទៅ ៧០ តោនក្នុង១ហិកតា ។

VIII. ការថែរក្សាទុក

ចង់រក្សាមើមខ្ទឹមបារាំងទុកបានយូរថ្ងៃ ត្រូវទុកទាំងស្លឹក រួចចងជាដុំព្យួរឱ្យផុតពីដីដាក់នូវកន្លែងដែលមានអាកាសធាតុត្រជាក់មានខ្យល់ចេញចូលល្អ មានសីតុណ្ហភាពក្រោម១០ អង្សាសេ។ នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ពុំអាចរក្សាពូជខ្ទឹមបារាំងបានល្អទេ ដោយសារអាកាសធាតុពុំសមស្រប និងសេចក្តីត្រូវការសម្រាប់ពូជខ្ទឹមបារាំង។ ចំពោះមើមខ្ទឹមបារាំង

មិនសូវល្អ ត្រូវរើសដាក់មុំ ដើម្បីបញ្ចេញលក់ឱ្យទាន់ពេលវេលា។

១. បច្ចេកទេសនៃការប្រមូលផល

តាមធម្មតាខ្ទឹមបារាំង គេអាចប្រមូលផលនៅពេលដែលវាមានអាយុពី៣ទៅ៤ ខែក្រោយពីដាំហើយ នៅពេលនោះគេសង្កេតឃើញថាដើម (ស្លឹក)របស់វាត្រង់កន្លែងក្បែរមើមទន់បាក់ក ទើបគេចាប់ប្រមូលផល។ តែបើស្លឹករបស់វា(ដើម) នៅត្រង់ យើងមិនអាចប្រមូលផលបានទេព្រោះខណៈពេលនេះខ្ទឹមបារាំងនៅមានជាតិទឹកច្រើនយើងមិនអាចរក្សាទុកបានយូរទេ ។

២. ការសំអាតមើមខ្ទឹមបារាំងក្រោយពេលប្រមូលផល

ក្រោយពេលប្រមូលផលហើយ មិនត្រូវយកមើមទៅលាងទឹកទេ ត្រូវទុកទាំងជាប់ដីតិចៗ ហើយកាត់ឫសចេញខ្លះ តែយ៉ាងណាកុំឱ្យកាត់ទៅដល់គល់ឫស ។ បើយើងកាត់ដល់គល់ឫសការរក្សាទុកក៏មិនបានយូរដែរ វាឆាប់រលួយមើម ។

៣. ការជ្រើសរើសមើម

ក្រោយពេលសំអាត ត្រូវជ្រើសរើសមើមណាដែលល្អទុកមុំ ចំពោះមើមណាដែលកាត់ហើយមានជាប់ដើម (បណ្តូលស្លឹក) ដែលមានពណ៌លឿង ឬមើមណាដែលចង់រលួយ ជាពិសេសយើងសង្កេតឃើញថាមិនសូវល្អត្រូវជ្រើសរើសដាក់មុំ ដើម្បីបញ្ចេញលក់ឱ្យទាន់ពេលវេលា ។ ព្រោះ

បើសិនជាយើងមិនបានជ្រើសរើស ហើយរក្សាទុកវាលាយគ្នា អាចបណ្តាលឱ្យខូចគុណភាពដល់មើមដែលល្អទៀត។

៤. ការសង់រោងសម្រាប់ស្តុកទុកមើម

ចំពោះការស្តុកទុក អាចសង់រោងមួយប្រក់ដោយស្លឹក និងមានជញ្ជាំងស្លឹក ហើយចំហទ្វារសងខាងដើម្បីឱ្យមានខ្យល់ចេញចូល ។ នៅក្នុងរោងមានធ្វើធ្នើរ ៣ ជាន់ ធ្នើរធ្វើពីរនាបឫស្សី ។ កម្ពស់ពីធ្នើរមួយទៅមួយប្រវែងពី៧តឹកទៅ១ម៉ែត្រ ដើម្បីឱ្យស្រឡះ និងមានខ្យល់ចេញចូលល្អ ។

រោងសម្រាប់ស្តុកទុកមើមខ្ទឹមបារាំង

៥. ការថែទាំមើមខ្ទឹមបារាំងនៅពេលស្តុកទុក

នៅពេលស្តុកមើមខ្ទឹមបារាំងទុក ត្រូវដាក់មើមពង្រាយជៀសវាងដាក់មើមគរលើគ្នា ហើយឧស្សាហ៍ទៅពិនិត្យមើល ប្រសិនបើមានឃើញ

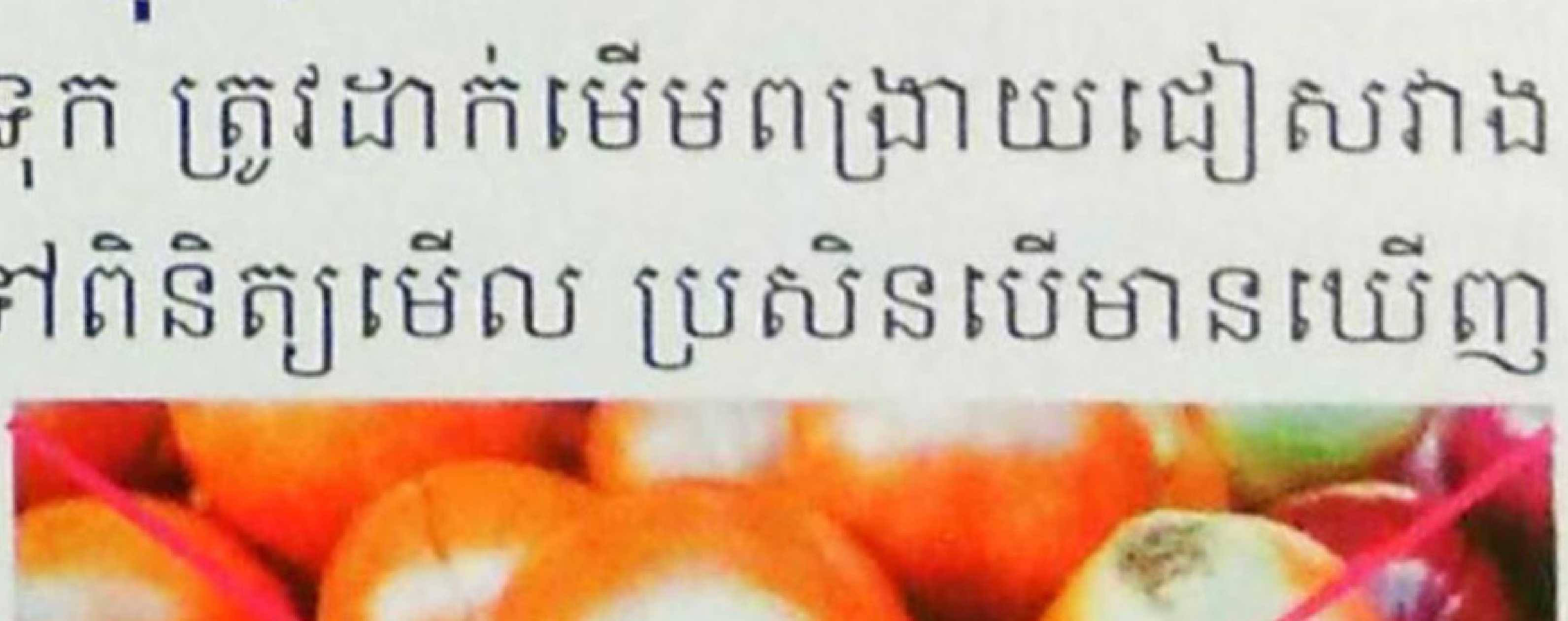

មើមណារលួយត្រូវដកវាចេញ ព្រោះថាបើយើងមិនធ្វើដូច្នេះទេនាំឱ្យមើមខ្ទឹមបារាំងរលួយទាំងអស់ ។ ការចុះទៅត្រួតពិនិត្យនៅកន្លែងស្តុកទុករយៈពេល៣ថ្ងៃម្តងត្រូវធ្វើឡើងជាប្រចាំ ជៀសវាងការខូចខាត ។

ហេតុផលនៃការរក្សាទុកយូរនេះ គឺដើម្បីឱ្យតម្លៃខ្ទឹមបារាំងឡើងខ្ពស់បន្តិច ព្រោះបើយើងប្រមូលផលភ្លាមលក់ភ្លាមនាំឱ្យតំលៃខ្ទឹមបារាំងបានថោក ដោយការប្រមូលផលត្រូវធ្វើឡើងក្នុងពេលជាមួយគ្នា ។

វិធីសាស្ត្រសំខាន់ៗនៃការប្រមូលផល និងរក្សាទុកក្រោយពេលប្រមូលផលមានៈ

- ប្រមូលផលនៅពេលខ្ទឹមបារាំងមានអាយុពី ៣ - ៤ ខែ និងពេលដែលយើងសង្កេតឃើញថាស្លឹករបស់វាបាក់នៅត្រង់កន្លែងក្បែរគល់
- ត្រូវសំអាតខ្ទឹមក្រោយពេលប្រមូលផល ដោយកាត់ឫសចេញខ្លះ តែកុំកាត់ឱ្យដោយគល់ឫស និងកុំលាងទឹកនាំឱ្យការរក្សាទុកមិនបានយូរ ។
- ក្រោយពីកាត់សំអាតឫសហើយ ត្រូវធ្វើចំណាត់ថ្នាក់មើមខ្ទឹមបារាំងដែលល្អទុកមួយផ្នែក និងមើមដែលយើងសង្កេតឃើញថាមិនល្អ ដូចជាបណ្តូលដើមមានពណ៌លឿង មើមចង់រលួយទុកមួយផ្នែកដើម្បីបញ្ចេញលក់ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។
- ចំពោះមើមល្អៗ ត្រូវរក្សាទុកនៅលើធ្នើរប្រក់ដំបូល និងមានខ្យល់ចេញចូល ។
- ក្នុងការស្តុកទុក ត្រូវពង្រាយមើម មិនត្រូវដាក់មើមគរលើគ្នាទេ នាំឱ្យហាប់ខ្យល់ឆាប់រលួយ ។
- ពេលស្តុកមើមទុក ត្រូវឧស្សាហ៍វែកត្រួតពិនិត្យមើលមើមណារលួយ ឆាប់ដកចេញ ដើម្បីកុំឱ្យរាលដាល ដល់មើមដទៃទៀត (ត្រូវត្រួតពិនិត្យ ២ ទៅ ៣ ថ្ងៃម្តង)៕

ឯកសារយោង៖

១. កូនសៀវភៅបច្ចេកទេសស្តីពីដំណាំខ្ទឹមបារាំង, ២០០៣

២. ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍ពូជបន្លែក្បាលកោះ, ២០០៧

៣. ទស្សនាវដ្តីសុខភាព, ឆ្នាំ ២០១៧

ក្រុមការងារចងក្រង កូនសៀវភៅបច្ចេកទេសកសិកម្ម ស្តីអំពីដំដាំខ្ទឹមបារាំង សង្ឃឹមថាការបោះពុម្ពផ្សាយកូនសៀវភៅបច្ចេកទេសកសិកម្ម ជាលើកទី១នេះ ពិតជានៅមានការខ្វះចន្លោះ ទាំងបច្ចេកទេស រូបភាព និងអក្ខរាវិរុទ្ធ ជាមិនខានឡើយ រាល់ការខ្វះខាតទាំងនេះ ក្រុមការងារយើងខ្ញុំ សង្ឃឹមថា នឹងទទួលបាននូវការជួយកែលំអ បំពេញបន្ថែម ពីសំណាក់ប្រិយមិត្តអ្នកអានគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន រាល់ការកែលំអទាំងអស់នោះ ក្រុមការងារយើងខ្ញុំ នឹងយកទៅចងក្រងសម្រាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកទី២បន្តទៀត ៕

អាសយដ្ឋាន : ផ្ទះលេខ២០០ មហាវិថីព្រះនរោត្តម សង្កាត់ទន្លេបាសាក់
ខណ្ឌចម្ការមន រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទលេខ : ០១២ ៩២ ៦៨ ៩២/០៩៥ ៩៥២ ២៨១/០៨៩ ៩០៦ ២៤២

ទូរសារលេខ : ០២៣ ២១ ០៩ ៤៨

Facebook : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម/Department of Agricultural Extension

គេហទំព័រ : http://www.maff.gov.kh